

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Ο χορός στεύς πολιτισμένους λαούς. Τι αναφέρει η Ίερα Βίβλος. Ο χορός της αδελφής του Μωυσούς. Οι αρχαίοι Έλληνες περί του χορού. Ο Σωκράτης και η Ασπασία. Η χειρομανία των Ρωμαίων. Οι χοροί των μάγων. Η «Επανάστασις του χορού». Τι κάνει η παρωκλία. Πού εφευρέται η χειροτεία πρόσδης. Η εφευρέσις της κάλτσας κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Β'.

Αναφέραμε στο προηγούμενο φύλλο μας πώς γεννήθηκε ο χορός στον κόσμο, και παραθέσαμε περιγραφές διαφόρων εξερευνητών, εθνολόγων και περιηγητών, για το πώς χορεύοντο οι αρχαίοι και οι άγριοι λαοί στην Άφρική, στην Πολυνησία κ.λ. Σήμερα θα άρρηξηθούμε την εξέλιξη που πήρε ο χορός στον πολιτισμένο κόσμο.

Το χορό των αναντόιων σ' αυτή την Παλαιά Διαθήκη. Όταν τα γεγαυόταδα των Έβραίων, τους οποίους κατέδιωξε ο Φαραώ της Αιγύπτου με τα στρατεύματά του, έμαθαν ότι ο Φαραώ και οι πολεμιστά του πηγήσαν στην Έρυθρή Θάλασσα, άρχισαν να χορεύουν. Η Βίβλος αναφέρει σχετικώς τὰ εξής :

« Η Μαριάμ, η αδελφή του Μωυσούς, άρπάξε άμύσως τὸ ντέφι και άρχισε νά χορεύη, μπροστὰ στή σκιή της. Και όταν και η άλλες γυναίκες έμαθαν τὸ καλὸ μαντάτο, βγήκαν κι' αυτές να άρχισαν νά χορεύουν μαζί με τή Μαριάμ ».

Επίσης η Παλαιά Διαθήκη αναφέρει ότι, όταν ο Δαυίδ σκότωσε τον γίγαντα Γολιάθ, η γυναίκες των Έβραίων πήγαν και έτραγουδούσαν να χορεύαν με τὰ ντέφια και με τὰ ψάλια τους εμπρός στον βασιλέα Σαούλ. Είνε επίσης γνωστός ο τραγικός χορός, τον οποίο χορεύε η άμαρτωλή Σαλώμη εμπρός στον πατέρα της, για να πάρη το κεφάλι του Ιωάννου του Βαπτιστού, σύμφωνα με τη συμβουλή της μητέρας της, της Ηρωδιάδας.

Οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν το χορό ως σπουδαίο στοιχείο για την ανάπτυξη και την εκπαιδευτική των παιδιών τους. Ο Πλάτων λέγει κάπου ότι ο χορός είνε εφευρέσις των θεών. Ο Σωκράτης πάλι τον έχαρακτηρίσε ως «άνταρχαιον τέχνην». Και επειδή ο λόγος για τὸ Σωκράτη, θα αναφέρουμε και την εξέλιξη παράδοσι :

Οι άναγνώστη μας γνωρίζουν βέβαια την όραία Ασπασία τή Μιλήσια, τή μεγάλη φίλη τὸν Περικλέους, η όποια διακρίθηκε στην εποχή της όχι μόνο για την όμορφιά της, μα και για τὸ πνεύμα της και για τις πολλές της γνώσεις. Στρατηγολοί, πολιτικοί, φιλόσοφοι, συγγραφεύς, καλλιτέχναι, όλοι ήσαν μείνει καταγοητευμένοι μαζί της. Η παράδοσις λοιπόν αναφέρει ότι ο γηραιός Σωκράτης ήταν επίσης έρωτευμένος μαζί της. Η Ασπασία, πὸν τής άφισε να περάσῃ τους άλλους, ώθησε μαζί μετὰ τὸ Σωκράτη νά ήξερε νά χορεύει. Ο άμοιος όμως φιλόσοφος δέν είχε χορεύει ποτέ στην ζωή του. Η Ασπασία άρχισε να τον ερωτεύεται και ο Σωκράτης, για να βγη άστροφύροστος, βάδισε να μάθῃ στα γεράματά του, πράγμα πὸν προκάλεσε ένα σφοδρὸ περιγέμια και τρισηντίες τις βάρους του!

Οι Ρωμαίοι έτίμιωσαν μονάχα τους πολέμιους και τους ενόλους χορούς. Ο περιήριμος Κικέρων μισούσε τόσο πολύ τὸ χορό, ώστε έγραψε κάπου : «Κανείς γνωστός άνθρωπος δέν χορεύει ποτέ!». Την ίδια άπεχθεια για τὸ χορό είχε και ο μέγας ποιητής Οράτιος. Η τζή όμως τὸ έφερε να άγαθήη μιὰ χορεύτρια, την Αστώρια, η όποια τὸν... χορεύε στο ταρσί!

Αι χριστιανὸν των σοφῶν Ρωμαίων κατά τὸν χορό δέν εφηρέσαν καθόλου τους σμυλιόταξ των, οι όποιοι, άρχότερα πρὸ πάντων, έχαναν φανατικὸ λάτρηξ τὸν χορό. Ο Ιστορικὸς Ανώνυμος Μαρκελλίνος έπιτίβεται έναντιον των σμυχιών των, επειδή, λέγει, δέν έδολε κανείς σ' όλη τή Ρώμη παρὰ γυναίκες πὸν χορεύαν και πηδούσαν!...

«Ας έβδουμε τώρα στους Έυρωπαϊκούς λαούς, Γαλιτσιούς και Γερμανιούς. Είνε γνωστό ότι οι λαοί αυτοί, πρὸν άσπασθόν τὸ χριστιανισμό, έλάτρευαν τὸν νεκρὸν τὰ εσπεύς, δηλαδή τις ψυχές των νεκρών, τὰ πνεύματα. Στην εποχή εκείνη, οι πρόγονοι αυτοί των σημερινῶν πεπολιτισμένων Έυρωπαϊών, δέν ήξεραν άλλον χορό από τὸ χορό των άδελφῶν. Όταν όμως γήσαν άργότερα στὸ χριστιανισμό, τὸ άσκητικό πνεύμα της νέας θρησκείας επέδρασε πολύ έναγόν στους χορούς τους. Οι χοροί τους ήσαν ήρεμοι, σμυχοί : δύο βήματα δεξιά, δύο βήματα άριστερά, μα έλαφρὴ ύπόκλιση κι' αυτό ήταν όλο!

Σ' όλο όμως αυτό τὸ διάστημα τὸ σκεπτικὸν μεσαιώνος, ένα άλλο είδος χορῶν έκανε αληθινή θραύσι : Οι χοροί των μάγων, οι διαβολικοί χοροί των έξορσιστων. Είνε γνωστό πόσο μεγάλον ρόλο έπαίξε στην εποχή εκείνη η μαγεία. Έτσι ο χορός άπετέλεσε ένα σπουδαίο στοιχείο στὰ

διαφορα τεχνάσματα των μάγων και των μαγισσών. Ο χορός των μάγων ήταν άλλόκοτος, σαμαωμωδικός, αληθινά διαβολικός, συχνά δέ κατέληγε σὲ μαυικά πηδηματα ή σ' έκστασι!...

Όστόσο, ο άσκητικός χαρακτήρας τὸν χορό δέν κράτησε πολύ. Σιγά-σιγά, από τὰ μονότονα τραγούδια, πὸν οι παλαιοί Έυρωπαϊκοί λαοί τραγουδούσαν την Πρωτομαγιά, βγήκαν τὰ έρωτικά τραγούδια και, σιγά-σιγά, τὰ άγάβηματα των πρώτων χορῶν ήσαν γήγορα και είνετινα πηδηματα. Έν τούτοις, και τότε ακόμα, άπαγορευόντουσαν αίστηρά τὰ στροβίλλια και η περιπέτεις στους χορούς, και έπιμωρόντο με πολύ μεγάλες ποινές.

Περίεργες λεπτομέρειες για τὸν χορό της εποχής αυτής μάς παρέχουν οι χρονογράφοι. Στις γιορτές πὸν γίνοντουσαν στη βασιλική Αδλή, η αιλίες χορεύαν δύο-δύο μ' ένα ίλιπτό. Τα χορτάια τους χορεύαν επίσης δύο-δύο μ' ένα άκόλουθο τής Αδλής. Ένας άπ' όλους έσπενε τὸ χορό και τραγουδούσε συγχρόνως, ενώ έπάνω στο κεφάλι του είχε ένα τοιαυτὸ γεμάτο χρυσί, τὸ όποιο δέν έπερε να γυρὴ καθόλου. Παρόλληλα όμως μ' αυτούς τους χορούς των νέγενων, άνεπτύσσοντο και οι λαϊκοί χοροί. Στη Γερμανία όμως οι λαϊκοί χοροί ήσαν έξαιροτικά χρονοχομομένοι και βάνασοι. Άρκει ν' αναφέρουμε ότι άνάγκησαν τις γυναίκες να πηδῶν μα όργυα έπάνω και ότι οι άντρες τους τις έδερναν αν δέν κατόρθωναν να φτάσουν σ' αυτό τὸ ύψος!...

Στὸ τέλος οι Γερμανοί άριστογράφοι άρχισαν ν' άπομιμνήσκον τους χορούς των Γάλλων νέγενων. Πρώτιστα, στη Γαλλία, ο χορός είχε γίνει μεγάλες πρόσδης, από τὸν 16ο αιώνα άκόμη. Οι Γαλλικοί όμως αυτοί χοροί παρέμειναν άποκλειστικὸν προνόμιον των νέγενων και ήταν αίστηρά άπαγορευμένο να τους χορεύουν και οι άλλοι άνθρωποι τὸν λαό. Έν τούτοις οι χρονογράφοι της εποχής εκείνης δηγούνται ότι ήτηξε και περίττοιες κατά την όποια καταπατήθηκαν όλες αυτές η άπαγορευτικές διατάξεις.

Τη Γερμανία τή μάλιστα την εποχή εκείνη μα τρομερὴ έπιδημία, η παρωκλία. Και τότε, όπως δηγοίνται οι χρονογράφοι, οι δυστυχισμένοι άνθρωποι τὸν λαό, χροικμένοι από την άγωνία και τον πόνο, δέν βρήκαν άλλον καλύτερον άνταρμόζον έναντιον της έπιδημίας από τὸν χορό. Άρχισαν να χορεύουν, όπον στεκοχόνησαν κι' όπον ήγανταν, στα όπια τους, στους δρόμους, στις πλατείες, χωρίς να σταματούν ούτε και έμπρός στις εκκλησίες ακόμα! Χόρευαν όλοι, μεγάλοι και μικροί, φτωχοί και πλούσιοι, χωρίς να λογαριάζουν πειά όποτε διαταγές, ούτε τιμωρίες και μαστιγώματα.

Τὸ περιεργόν αυτό ιστορικὸν γεγονός είνε γνωστό με τὸ όνομα «Επανάστασις τὸν χορούς!»

Όστόσο ο χορός, και κατά την εποχή εκείνη, έξακολοιούθηκε ακόμα να ήγῃ ένα περιορισμένο χαρακτήρα, να είνε μονότονος και να στερεείται κάθε ποικιλίας. Η κατάσταση αυτή κράτησε στην Έβρώπη ως τὰ τέλη τὸν 16ου αιώνος, όταν συνέβη έξαφρα ένα κοσμοϊστορικὸν γεγονός, πὸν τὸ έδωσε μιὰ απότομη και μεγάλη ώθησι. Τὸ μεγάλο αυτό και κοσμοϊστορικὸν γεγονός ήταν η εφευρέσις της κάλτσας!

Η πρότις κάλτσες, πὸν ήσαν ξετρούλλιαν κυριολεκτικώς τους άριστογράφαξ και τις άριστογράπισσες, ήσαν κωμωμένες από άργυροκέντητο μεταξοτό πλεκτό. Θαύμα όμως πολυτελείας ήσαν πρὸ παντός η καλτσοδέτες, πὸν έκλειναν με πορφύρινες άγκυράφες. Η κωμωγία αυτή πολυτέλεια εν θα είχε εν τούτοις καμιά σημασία αν δέν επεδεικνύετο. Και αυτή η άνάγκη της έπιδείξεως συνετέλεσε στη γαργάδια εξέλιξη τὸν χορό και στην εφευρέσις νέων μοντέρνων χορῶν, οι όποιοι ήσαν άγνωστοί ως τότε. Τότε, σιγά-σιγά, άρχισαν να βγαίνουν στη μέση τὸ βάλξ, η πόλκα, η καντορίλλες και όλα τὰ άλλα σύγχρονα είδη τὸν χορό, τὰ όποια έρχονται σήμερα ν' άντιστατήσουν η έλευντές άπομιμνήσκον των χορῶν των άγρών πὸν είνε της μόδας!...

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Ο ΒΑΣΙΛΗΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΦΟΣ

Μία φορά κάποιος σοφός κατέδικασθη σὲ θάνατο, γιατί έξέβρισε τὸν βασιλέα του. Ο κατάδικος παρουάσθη την ήμερα της εκτέλεσίως μπροστὰ στον βασιλέα και πέφτοντας γονατιστός πὸν ζήτησε συγγώρησι.

— Τὸ μόνο πὸν μπορὸ να σὲ σώσω, τὸν εἶπε ο βασιλεύς, είνε να σὲ ήρώσω να εκλέξεις μόνοσ σου τον τρόπο τὸν θανάτου σου.

— Άφού είν' έτσι, Μεγαλειότατε, άπάντησε ο κατάδικος, προτιμὸν τὸν... είνε γήμοτος θάνατο!

Ο βασιλεύς έγέλασε κι' έτσι ο σοφός, χωρίς στην έξεπνάδα του, γλίτωσε τη ζωή του.

